

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENAS

A l'estiu, tota cuca lectora viu

A LA PLATJA, 'E-READER' O PAPER?

Ja hem deixat clar que la desaparició absoluta del llibre de paper no es preveu en un futur ni mitjà ni llunyà. En un entorn apocalíptic de desaparició dels boscos del planeta, ja hi hauria algun espavilat que trobaria la manera de fer llibres amb un paper que no fos *de paper*. Els llibres resistiran encara que sigui en un racó privilegiat de la llibreria, convertits en la versió de *regal* d'allò que consumirà majoritàriament el públic lector: el llibre electrònic. Però la cosa va lenta, més del que es preveia. Per tant, estimats viciós de l'olor de paper, del tacte, del pes, de la poca practicitat, us auguro uns quants decennis més de gaudi. A més, ara ve l'estiu i hi ha la platja, el sol, la sorra, les gotes d'aigua salada que tot s'ho mengen, els raigs de crema solar disparats sobtadament, la cervesa que vessa sense voler perquè el nen hi ha ensopagat, el pesic de truita de patata que s'escapa de l'entrepà, els dits enganxifosos plens de perill de l'infant que està llepant el seu *calippo* de maduixa que degota... S'imaginen tot això interactuant amb el lector electrònic? Impossible. No hi ha dispositiu mecànic que ho resisteixi.

En canvi, la soferta novel·la de butxaca d'estiu, incombustible, amb la coberta descolorida, amb el paper recremat, o endurit com la roca gràcies a la successió inclement de mullena, sol, mullena, sol... ho aguanta tot i traspasa generacions. Lloança, doncs, a un dels invents més eficaços de la història de la humanitat. D'acord, el llibre electrònic és molt més pràctic. D'acord, en un llibre electrònic hi caben milers de

La soferta novel·la de butxaca d'estiu ho aguanta tot i traspasa generacions. Abans de marxar de vacances, recomanem els tres últims llibres de Joan Pinyol, Bernat Gasull i Sebastian Barry

LA PLATJA ÉS UN DELS ESPAIS CONQUERITS PER LECTORS DE TOTA MENA I DE TOTES LES EDATS, DURANT L'ESTIU. ANNA BERKUT / GETTY IMAGES

novel·les i això és important quan te'n vas de vacances i intentes ficar tot l'equipatge a la bossa de mà per no haver de facturar cap maleta a la teva companyia aèria *low cost*. D'acord, d'aquí no res es podrà interactuar de mil maneres amb el teu lector electrònic. D'acord, d'acord... Però no ens descuidem que, en el fons, aquest debat és –o més aviat serà– intranscendent si el públic lector no augmenta. Calen lectors. I secundàriament, però no pas menys important, calen lectors que comprin llibres.

A LA MALETA, PINYOL, GASULL I BARRY

I ara, tres recomanacions, tres, de llibres de gent valenta, bona, fets per editorials valentes i bones. Tres llibres que no necessiten piles per funcionar i que aguanten el mar i la muntanya: *Ningú no mor*, de l'igualadí Joan Pinyol (Onada), un *thriller* ben travat, amb misteri i assassinats, situat en un institut de secundària; *Viatge a l'illa dels Pingüins*, de Bernat Gasull (Voliana), llibre d'aventures, a cavall entre els Pirineus i Islàndia, emocionant recorregut que parla d'extincions (la dels pingüins, la de l'ànima de les persones), i, finalment, *A la banda de Canaan* (Edicions de 1984), de l'escriptor i dramaturg irlandès Sebastian Barry (traduït per Yannick Garcia), un relat èpic de la diàspora irlandesa, prou conegut però sempre nou gràcies a la recreació de les històries singulars, cadascuna un relat en ella mateixa.

Amics, amigues, bon estiu, bona lectura (me'n descuidava: el llibre de paper, obert, també serveix de barret protector contra el sol!). ♦♦

EL NOM, EL MÓN

Tura

Aquesta setmana més que un article escric un suggeriment, una petició, un clam. Si teniu una nena i no teniu el nom decidit, poseu-li Tura! Sempre l'he trobat un nom bonic, molt sonor, original i, a més, com sabeu, la marededéu del Tura és la patrona d'Olot.

Buscant informació per escriure sobre el nom de Tura en aquest racó de l'Ara Llegim, descobrijo –amb alarma– que, fa poc menys de dos anys, a Catalunya només quedaven cent norantanou Tures (més habitual que les

fórmules antigues Maria del Tura i Maria Tura). Podríem dir que Tura, doncs, és un nom que està en perill de desaparició. I tant que la gent s'esforça a buscar noms originals ben lluny de casa, de civilitzacions llunyanes o de cultures exòtiques! El nom té relació amb la manera com antigament el català es referia als bous, perquè va ser aquest animal, segons la llegenda, el que va desenterrar la imatge de la Mare de Déu. Després de dies i dies de constància per part de l'animal d'anar a rascar en un determinat indret, el pa-

gès va anar a mirar què hi havia i va trobar una imatge de talla de fusta, romànica, que actualment es venera al santuari del Tura.

A Catalunya hi ha moltes llegendes relacionades amb les marededéus trobades (totes celebren el sant el dia 8 de setembre). Són imatges trobades en amagatalls naturals com una cova, a sota d'un esbarzer florit o a prop d'una font. La majoria, segons la tradició, les va amagar algú durant la invasió musulmana. Son marededéus trobades les de Núria, Montserrat, Queralt i Meritxell, per citar els

SILVIA SOLER

TURA ÉS UN NOM QUE ESTÀ EN PERILL DE DESAPARÈIXER, TOT I QUE A LA GARROTXA VIU UNA REVIFADA

noms més posats, però també de Roca, Urgell, Puigcerver, Serra i Claustre. N'hi ha a tota la Mediterrània, són marededéus trobades i no aparegudes, i l'heroi que les localitza sol ser un personatge senzill i popular.

A la Garrotxa, el nom de Tura, tot i estar en perill, ha fet una petita revifada, i hi ha famílies que segueixen la tradició i poden tenir el nom a diverses generacions. No hi ha problemes de confusió: l'avia es pot dir Maria del Tura, la filla Maria Tura o Tura i la més petita, la néta, Turina. ♦♦